

ZV-101

May-2014

M.Com. Sem.-II**412 EA/EB/EC/ED International Finance**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સામે દર્શાવેલા છે.

1. (a) લેણદેણની સમતુલા કેવી રીતે ટકાવી રાખવામાં આવે છે ? 7
- અથવા**
- વિનિમય દર આધારણની નીચે જણાવેલ પદ્ધતિઓ સમજાવો :
- (i) ટેકનિકલ
(ii) મૂળભૂત
(iii) બજાર આધારિત
(iv) મિશ્ર
- (b) કોઈપણ બેના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 4
- (i) બીજા વિશ્વયુદ્ધ પછી સ્થિર વિનિમય દર કેવી રીતે કાર્ય કરે છે ?
(ii) વિદેશી વિનિમય વ્યવહારોના મુખ્ય જોખમો ટૂંકમાં સમજાવો.
(iii) દેશ બહારના (off-shore) બજાર અને યુરો બજારનાં લક્ષણો વર્ણવો.
- (c) ગમે તે બેના એક અથવા બે વાક્યમાં જવાબ આપો : 3
- (i) ચોખ્ખા પ્રભાવ અને કાચા પ્રભાવ વચ્ચે કયો તફાવત છે ?
(ii) ખરીદ ભાવ અને વેચાણ ભાવ દરો શું છે ?
(iii) TT દર એટલે શું ?
2. (a) આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં બજારના સાધનો વર્ણવો. 7
- અથવા**
- IFCના કાર્યો અને વ્યવસ્થાતંત્ર વર્ણવો.
- (b) કોઈપણ બેના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 4
- (i) આંતરરાષ્ટ્રીય ડેરીવેટીવ્સ બજારનું શું મહત્ત્વ છે ?
(ii) GDR કેવી રીતે બહાર પાડવામાં આવે છે ?
(iii) આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં બજારમાં બહાર પાડવામાં આવતા બોન્ડ્સના પ્રકારો વર્ણવો.

- (c) ગમે તે બેના એક અથવા બે વાક્યમાં જવાબ આપો : 3
- (i) ADB ની સ્થાપના ક્યારે અને શા માટે થઈ ?
- (ii) વિશ્વ બેંકના મુખ્ય કાર્યો કયા છે ?
- (iii) આંતરરાષ્ટ્રીય તરલતા વધારવામાં આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાંભંડોળની શું ભૂમિકા છે ?

3. (a) આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં, વેપાર ધિરાણમાં કયા-કયા બે તબક્કાઓમાં ધિરાણની જરૂરિયાત ઊભી થાય છે ? ગમે તે એક તબક્કા વિશે સમજૂતી આપો. 7

અથવા

આંતરરાષ્ટ્રીય કાર્યશીલ મૂડી સંચાલનની નીતિની ચર્ચા કરો.

- (b) ગમે તે બેના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 4
- (i) 'અબક' વર્ગીકરણ સમજાવો.
- (ii) આશાવાદી નિરાશાવાદી અનુમાન એટલે શું ?
- (iii) નેટીંગ એટલે શું ? ઉદાહરણ દ્વારા સમજાવો.

- (c) ગમે તે બેના એક અથવા બે વાક્યમાં જવાબ આપો : 3
- (i) સ્થગિત ભંડોળ એટલે શું ?
- (ii) ટૂંકા ગાળાના નાણાં ભંડોળની જરૂરિયાતનું એક પ્રાપ્તિસ્થાન જણાવો.
- (iii) સ્ટીમર પર રવાના કર્યા પછી ધિરાણ મેળવવાનું એક નાણા સાધન જણાવો.

4. (a) જોખમ સંચાલન માટે સ્વેપના ઉપયોગ સમજાવો. 7

અથવા

સ્ટ્રેડલ એટલે શું ? ખરીદનાર માટે લોંગ સ્ટ્રેડલ અને શોર્ટ સ્ટ્રેડલના અંતિમ પરિણામ માટેની રેખાકૃતિ દોરો અને સમજાવો.

- (b) કોઈપણ બેના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 4
- (i) જો નિકાસકાર જોખમ સુરક્ષા માટે ફોરવર્ડ કરારનો ઉપયોગ કરે તો કયા પ્રકારની સમસ્યાઓ ઉદ્ભવે ?
- (ii) ફોરવર્ડ દર સમજૂતી કેવી રીતે કાર્ય કરે છે ?
- (iii) ફ્યૂચર્સ કરારો કેવી રીતે ભાવ પ્રકટ (શોધ) પૂરી પાડે છે ?

- (c) ગમે તે બેના એક અથવા બે વાક્યમાં જવાબ આપો : 3
- (i) સ્વેપમાં કેટલા પક્ષકારો હોય છે ?
- (ii) ફોરવર્ડ કરાર કયા પ્રકારના છે ?
- (iii) ટનલ (Tunnel) એટલે શું ?

5. સાચા વિકલ્પો લખો :

14

- (i) જો USD 1 = INR 66 અને USD 1 = CAD 3.0 હોય તો CAD1 = INR ?
(a) 66 (b) 22 (c) 33 (d) 11
- (ii) નીચે આપેલી યાદી - A ની વિગતો યાદી - B ની વિગતો સાથે જોડો :

યાદી - A

યાદી - B

m. માસ્ટ્રીક સંધિ	w. USD માં સોનાના ભાવ વધારા
n. જમાઈકા સમજૂતી	x. સોનાને સરકારી અનામત તરીકે રદ કરવું
o. પ્લાઝા સંમતિ	y. ડોલરનું અવમૂલ્યન
p. સ્મીથસોનિયન સમજૂતી	z. યૂરોની શરૂઆત

હવે સાચા વિકલ્પની પસંદગી કરો :

	m	n	o	p
(a)	z	x	y	w
(b)	w	x	y	z
(c)	x	y	w	z
(d)	z	y	x	w

- (iii) યૂરો ઝોનની નાણાકીય નીતિ કોના દ્વારા રચવામાં આવે છે ?
(a) બન્ડ્સ બેંક (b) બેંકો ડી ફ્રાંકા
(c) યૂરોપીયન સેન્ટ્રલ બેંક (d) સ્વીસ બેંક
- (iv) આંતરરાષ્ટ્રીય નાણા બજારમાં કયા પક્ષકારોનો સમાવેશ થતો નથી ?
(a) નાની સ્વદેશી કંપનીઓ (b) બહુરાષ્ટ્રીય એકમો
(c) દેશ બહારના એકમો (d) બેંકો
- (v) જો એક બેંક ભારતમાં એક ગ્રાહકને નીચે પ્રમાણના દર આપે તો :
INR 1000 = USD 5.96 તો એ છે
(a) કોસ દરો (b) પ્રત્યક્ષ ભાવ
(c) ખુલ્લો દર (d) પરોક્ષ ભાવ
- (vi) નીચેનામાંથી કયું વિશ્વ બેંક માટે નાણા પ્રાપ્તિસ્થાન નથી ?
(a) ઈકિવટી (b) ધિરાણ લેવું (c) બાયેધરી (d) અનામતો
- (vii) આંતરરાષ્ટ્રીય વિકાસ એસોસિએશન (IDA) _____ તરીકે પણ ઓળખાય છે.
(a) લઘુ ધિરાણ બારી (b) કડક ધિરાણ બારી
(c) લાંબા ધિરાણ બારી (d) સરળ ધિરાણ બારી

- (viii) નીચેનામાંથી કઈ બાબત એશિયન વિકાસ બેંકનો ભાગ નથી ?
- એશિયન ડેવલોપમેન્ટ ફંડ
  - એશિયન સ્ટેબિલિટી ફંડ
  - જાપાન સ્પેશલ ફંડ
  - ટેકનિકલ આસિસ્ટેન્સ ડેવલોપમેન્ટ સ્પેશલ ફંડ
- (ix) ફ્યૂચર્સ કરાર માટે માર્કિંગ ટૂ માર્કેટ વિધિ ક્યારે થાય છે ?
- ફક્ત પરિપક્વતાની તારીખે
  - કરારની તારીખે
  - કરાર દાખલ થયા તારીખે
  - દરરોજ
- (x) બટરફ્લાય સ્પ્રેડમાં કેટલા ઓપ્શન કરારોનો સમાવેશ હોય છે ?
- એક
  - બે
  - ત્રણ
  - ચાર
- (xi) ઓપ્શનનું અમલીકરણ ક્યારે થાય છે ?
- ઈન દ મની
  - એટ દ મની
  - આઉટ ઓફ દ મની
  - ઉપરના બધાજ
- (xii) નેટીંગ વ્યવસ્થા કારણે
- વ્યવહારોનું પ્રમાણ ઘટે છે.
  - વ્યવહાર ફેરબદલી પડતર ઘટે છે.
  - વિદેશી ગૌણ કંપનીઓ વચ્ચે આદર્શ સંયોજન રાખે છે.
  - ઉપરના બધા જ
- (xiii) ન્યૂનતમ ચલણ રૂપાંતર પડતર કોને લાગુ પડે છે ?
- બે વિદેશી ગૌણ કંપનીઓને
  - એક વિદેશી અને સ્વદેશી ગૌણ કંપનીઓ
  - બંને સ્વદેશી ગૌણ કંપનીઓ
  - (a) અને (b) બંને
- (xiv) નીચેનામાંથી કઈ બાબત આંતરરાષ્ટ્રીય મૂડી બજેટ માટે લાગુ નથી પડતી ?
- મુખ્ય કંપની દ્વારા સંભવિત રોકાણ
  - ગૌણ કંપનીઓની રાષ્ટ્રી મૂકેલ કમાણી
  - સ્થગિત નાણા ભંડોળ
  - ગૌણ કંપની દ્વારા યજમાન દેશમાંથી ધિરાણ

ZV-101

May-2014

M.Com. Sem.-II

412 EA/EB/EC/ED International Finance

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Marks for each question are given against question.

1. (a) How is the balance of payment account maintained ? 7
- OR**
- Describe the following methods of exchange rate forecasting :
- (i) Technical
  - (ii) Fundamental
  - (iii) Market based
  - (iv) Mixed
- (b) Answer any **two** in brief : 4
- (i) How did the fixed exchange rate system work after the second world war ?
  - (ii) Briefly describe the major risks in foreign exchange transactions.
  - (iii) Describe the characteristics of off-shore markets and Euro-markets.
- (c) Answer any **two** in **one** or **two** sentences : 3
- (i) What is the difference between net exposure and gross exposure ?
  - (ii) What are bid and offer rates ?
  - (iii) What is TT rate ?
2. (a) Describe the instruments of international money market. 7
- OR**
- Describe the organization and functions of International Finance Corporation.
- (b) Answer any **two** in brief : 4
- (i) What is the importance of International Derivatives market ?
  - (ii) How are GDRs issued ?
  - (iii) Describe the types of bonds issued in the international finance market.

- (c) Answer any **two** in **one** or **two** sentences : 3
- (i) Why and when was Asian Development Bank established ?
  - (ii) What are the main functions of World Bank ?
  - (iii) What is the role of International Monetary Fund in increasing International Liquidity ?

3. (a) Under international trade, to obtain trade finance, which two stages are required ?
Explain any one of them. 7

OR

Discuss policy of international Working Capital Management.

- (b) Answer any **two** in brief : 4
- (i) Explain 'ABC' analysis.
  - (ii) What are optimistic and pessimistic estimation ?
  - (iii) What is netting ? Explain with illustration.

- (c) Answer any **two** in **one** or **two** sentences : 3
- (i) What are blocked funds ?
  - (ii) Describe any one source of finance for short term financing.
  - (iii) Describe any one source of finance of post shipment.

4. (a) Explain the use of swaps for Risk Management. 7

OR

What are straddles ? Draw and explain the pay-off profile of buyer for long straddle and short straddle.

- (b) Answer any **two** in brief : 4
- (i) What problems would arise if an exporter uses futures contracts to hedge risk ?
  - (ii) How do forward rate agreements work ?
  - (iii) How do futures contracts provide price discovery ?

- (c) Answer any **two** in **one** or **two** sentences : 3
- (i) How many parties can there be in a swap ?
  - (ii) Forward contracts are of what type ?
  - (iii) What is a Tunnel ?

5. Write the correct option :

14

- (i) Given that USD 1 = INR 66 and USD 1 = CAD 3.0 then CAD1 = INR ?
(a) 66 (b) 22 (c) 33 (d) 11

(ii) Match the following items of List – A with List – B :

List – A

List – B

m. Maastricht Treaty	w. Price of gold in USD increased
n. Jamaica Agreement	x. Gold abandoned as official reserve
o. Plaza Accord	y. Devaluation of dollar
p. Smithsonian Agreement	z. Introduction of Euro

Now select the correct option :

	m	n	o	p
(a)	z	x	y	w
(b)	w	x	y	z
(c)	x	y	w	z
(d)	z	y	x	w

(iii) The monetary policy for the Eurozone is formulated by

- (a) Bundes Bank (b) Banco de Franca
(c) European Central Bank (d) Swiss Bank

(iv) Who are not the players in international financial markets ?

- (a) Small domestic companies (b) Multinational Corporations
(c) Transnational Corporations (d) Banks

(v) If a bank in India gives a customer the following rate :

INR 1000 = USD 5.96 then it is

- (a) Cross rate (b) Direct quote
(c) Open rate (d) Indirect quote

(vi) Which of the following is not a source of fund for World Bank ?

- (a) Equity (b) Borrowings (c) Guarantee (d) Reserves

(vii) The International Development Association is also known as _____ windows.

- (a) Short loan (b) Hard loan (c) Long loan (d) Soft loan

- (viii) Which of the following is not a part of Asian Development Bank ?
- (a) Asian Development Fund
  - (b) Asian Stability Fund
  - (c) Japan Special Fund
  - (d) Technical Assistance Development Special Fund
- (ix) For a futures contract "Marking to market" is done
- (a) Only on date of maturity
  - (b) On the contract date
  - (c) On the date the contract is entered into
  - (d) Everyday
- (x) In a butterfly spread how many options contracts are involved ?
- (a) One
  - (b) Two
  - (c) Three
  - (d) Four
- (xi) Options are exercised when they are
- (a) In the Money
  - (b) At the Money
  - (c) Out of the money
  - (d) All of the above
- (xii) Due to arrangement of netting
- (a) Proportion of transactions are reduced
  - (b) Transaction transfer cost reduces
  - (c) It brings ideal coordination between foreign subsidiaries
  - (d) All of the above
- (xiii) To whom minimum currency translation cost is applicable
- (a) Two foreign subsidiaries
  - (b) One foreign and the other domestic
  - (c) Both domestic subsidiary companies
  - (d) Both (a) and (b)
- (xiv) Which of the following is not applicable to international capital budgeting ?
- (a) Potential investment by parent company
  - (b) Retained earnings of subsidiary company
  - (c) Blocked funds
  - (d) Loan obtained by subsidiary from host country

ZV-101

May-2014

M.Com. Sem.-II**412-EE : Cost Accounting – 2****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. એક પેઢી એક વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે. આ વસ્તુના ઉત્પાદન અંગેની માહિતી નીચે મુજબ છે : **14**
- ઉત્પાદન ક્ષમતા : 25000 એકમો
 એકમદીઠ વેચાણ કિંમત : ₹ 25
 પ્રત્યક્ષ માલસામાન-એકમદીઠ : ₹ 3
 ઉત્પાદક મજૂરી-એકમદીઠ : ₹ 2
 અન્ય ચલિત ખર્ચા-એકમદીઠ : ₹ 1.25
- સ્થિર ખર્ચા : 50% ઉત્પાદન ક્ષમતા સુધી ₹ 75000 વાર્ષિક
 50% થી વધુ ઉત્પાદન ક્ષમતા અને 80% સુધી ₹ 90,000 વાર્ષિક
 80% થી વધુ ઉત્પાદન ક્ષમતાએ ₹ 1,05,000 વાર્ષિક

ગણતરી કરો :

- (i) સમતુલ્ય બિંદુ પર વેચાણ
 (ii) 40%, 75% અને 90% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ નફો
 (iii) ₹ 45,000 નફો મેળવવા જરૂરી વેચાણ
 (iv) 60% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ સલામતીનો ગાળો
 (v) જો વેચાણ કિંમત એકમદીઠ ₹ 22.50 સુધી ઘટાડવામાં આવે તો વેચાણ 18,750 એકમો મેળવી શકાય. જો વર્તમાન વેચાણ કિંમત ₹ 25 એકમદીઠ પર 17500 એકમોનું વેચાણ થતું હોય તો શું વેચાણ કિંમત ઘટાડીને વેચાણ વધારવું સલાહભર્યું છે ?
 (vi) 18750 એકમોનું વેચાણ મેળવવા વેચાણ કિંમત ઘટાડવી યોગ્ય છે કે ₹ 12,500 વધારાનો જાહેરાત ખર્ચ કરી વેચાણ કિંમત ઘટાડવા વગર 18750 એકમોનું વેચાણ મેળવવું યોગ્ય છે ?

અથવા

મેજીક લિમિટેડ એક જ વસ્તુ “બુશ”નું ઉત્પાદન કરે છે. “બુશ” માટે કોઈ એક વર્ષની વિગત નીચે મુજબ છે :

પ્રવૃત્તિનું ધોરણ	50%	100%
ઉત્પાદન અને વેચાણના એકમો	400	800
વેચાણ મૂલ્ય (₹)	8,00,000	16,00,000
ચલિત ખર્ચ (₹) (ઉત્પાદન પડતર)	3,20,000	6,40,000
સ્થિર ખર્ચ (₹) (ઉત્પાદન પડતર)	1,60,000	1,60,000
ચલિત ખર્ચ (₹) (વેચાણ અને વહીવટી પડતર)	1,60,000	3,20,000
સ્થિર ખર્ચ (₹) (વેચાણ અને વહીવટી પડતર)	2,40,000	2,40,000

વર્ષ માટે સામાન્ય ધોરણે પ્રવૃત્તિ 800 એકમોની છે. સ્થિર ખર્ચ વર્ષ દરમ્યાન એકસરખા દરે થાય છે તેમજ અંદાજિત અને ખરેખર સ્થિર ખર્ચ સરખા જ છે. વર્ષની શરૂઆતમાં “બુશ” નો કોઈ સ્ટોક હતો નહિ. પ્રથમ ત્રણ માસ દરમ્યાન 220 એકમોનું ઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું અને 160 એકમો વેચવામાં આવ્યા.

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

- જો સમાવેશી પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો “બુશ” દ્વારા સમાવેશ થતી સ્થિર ઉત્પાદન પડતર કેટલી હશે ?
- આપેલ સમય દરમ્યાન પરોક્ષ ખર્ચની ઓછી કે વધુ વસુલાત કેટલી હશે ?
- સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ હેઠળ નફો કેટલો હશે ?
- સીમાંત પડતર પદ્ધતિ હેઠળ નફો કેટલો હશે ?
- બંને પદ્ધતિ હેઠળના નફામાં તફાવત શા માટે છે ?

- નિશાન લિ. એકજ પ્રકારના માલસામાનમાંથી ત્રણ વસ્તુઓ x, y અને z તૈયાર કરે છે. માલસામાનનો પુરવઠો મર્યાદિત કરતું પરીબળ છે. ઉત્પાદન અંગે માહિતી નીચે મુજબ છે : 14

વિગત	X	Y	Z
ઉત્પાદન ક્ષમતા (એકમોમાં)	8,000	10,000	6,000
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત (₹)	250	200	300
નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર	20%	25%	30%
કુલ ચલિતખર્ચમાં માલસામાનના ટકા	42%	60%	60%

વાર્ષિક સ્થિર ખર્ચ ₹ 6,40,000 છે.

માલસામાનની કિલોગ્રામ દીઠ કિંમત ₹ 6 છે.

માલસામાન વધુમાં વધુ વાર્ષિક 288000 કિલો મળી શકે તેમ છે.

વધુમાં વધુ નફો મેળવવા માટે ઈષ્ટતમ ઉત્પાદન મિશ્ર નક્કી કરો અને ઈષ્ટતમ ઉત્પાદન મિશ્ર પર મળતો નફો શોધો.

અથવા

એક ઉત્પાદન કરનાર બે વસ્તુઓ A અને Bનું ઉત્પાદન કરે છે. વસ્તુ A માંથી એકમદીઠ ₹ 30 અને B માંથી એકમદીઠ ₹ 40 ફાળો મળે છે. ઉત્પાદનકર્તા માસિક ઉત્પાદન યોજના તૈયાર કરવા માગે છે કે જેથી નફો મહત્તમ મળે.

ઉત્પાદનની માહિતી નીચે મુજબ છે :

વિગત	A	B	માસિક કુલ ઉપલબ્ધતા
ચંત્ર કલાકો	એકમદીઠ 4 કલાક	એકમદીઠ 2 કલાક	400 કલાકો
મજૂર કલાકો	એકમદીઠ 4	એકમદીઠ 6	720 કલાકો
માલસામાન (કિલો)	એકમદીઠ 1	એકમદીઠ 1	160 કિલો

વસ્તુ A નું વધુમાં વધુ વેચાણ 80 એકમો અને વસ્તુ B નું વધુમાં વધુ વેચાણ 40 એકમો માસિક શક્ય છે.

સુરેખ આયોજનની રીતે આલેખની મદદથી ઉકેલ શોધો.

3. (a) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ અને તફાવતી પડતર પદ્ધતિ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

7

અથવા

એક યંત્રની પડતર ₹ 36,000 છે. અંદાજિત આયુષ્ય 10 વર્ષ છે. એક ખાસ ઓર્ડર મળેલ છે જેના કારણે યંત્ર બે માસ વપરાશે. યંત્રની હાલની ચોખ્ખી વેચાણકિંમત ₹ 8,000 છે, જો આ યંત્ર ખાસ ઓર્ડર માટે ઉપયોગમાં લેવાશે તો અંદાજિત વેચાણ કિંમત ઘટીને ₹ 7,000 થશે. યંત્રનું ચોખ્ખું ચોપડે મૂલ્ય ₹ 20,000 છે. હાલનો નિભાવખર્ચ ₹ 200 દર મહિને છે. ખાસ ઓર્ડર માટે યંત્રનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે તો નિભાવ ખર્ચ વધીને દર મહિને ₹ 250 થશે. સંબંધિત પડતર (relevant cost) કેટલી ગણાય ?

(b) “ખરીદવું” કે “બનાવવું” નિર્ણયને અસર કરતાં પરીબળો ચર્ચો.

4

અથવા

એક કંપનીની વિગત નીચે મુજબ છે :

	₹
60% ક્ષમતાએ વેચાણ (8000 એકમો × ₹ 4)	32,000
બાદ - ચલિત ખર્ચ, એકમદીઠ ₹ 2.50	20,000
સ્થિર ખર્ચ	12,000
નફો =	00

વર્તમાન પરિસ્થિતિ અંગે ત્રણ જુદા જુદા મંતવ્યો છે.

- ડિરેક્ટરો એવું માને છે કે બજારની સ્થિતિ સુધરે ત્યાં સુધી ઉત્પાદન બંધ રાખવું જોઈએ.
- વેચાણ મેનેજરના મતે અત્યારનું વેચાણ જાળવી રાખવા માટે પણ વેચાણ કિંમત ઘટાડવી પડશે.
- જનરલ મેનેજરના મતે જો ઉત્પાદન બંધ કરવામાં આવશે તો ઓછામાં ઓછો સ્થિર ખર્ચ ₹ 3,000 કરવો પડશે.

જો ઉત્પાદન ચાલુ રાખવામાં આવે તો વેચાણ ઘટીને 6500 એકમ થવાની શક્યતા છે. આ સંજોગોમાં સંચાલને કયો નિર્ણય લેવો જોઈએ ?

(c) કોઈપણ એકનો જવાબ આપો :

3

- કામચલાઉ બંધ કરવાના નિર્ણયને અસર કરતાં ત્રણ પરીબળ જણાવો.
- સાધનની પુનઃસ્થાપનાનો નિર્ણય લેતી વખતે ધ્યાનમાં લેવાના ત્રણ મુદ્દાઓ જણાવો.

4. ટૂંકનોંધ લખો (કોઈપણ એક) :

14

- (1) જરૂર સમયે જ (Just-In-Time)
- (2) જીવન ચક્ર પડતર પદ્ધતિ (Life Cycle Costing)
- (3) લક્ષ્ય પડતર પદ્ધતિ (Target Costing)

5. દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલા વિકલ્પો પૈકી શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ પસંદ કરો : (કોઈપણ સાત)

14

- (1) _____ પડતરને સ્થિર પડતર અને ચલિત પડતરમાં વિભાજિત કરે છે.
(a) તફાવતી પડતર પદ્ધતિ (b) સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ
(c) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ (d) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર
- (2) _____ હેઠળ આખર સ્ટોકના મૂલ્યાંકનમાં ઉત્પાદનના સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચો પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.
(a) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ (b) સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ
(c) સંબંધિત પડતર પદ્ધતિ (d) પડતર-જથ્થા-નફા વિશ્લેષણ
- (3) પડતર – જથ્થા – નફા વિશ્લેષણ એ _____ નું સાધન છે.
(a) પડતર હિસાબી પદ્ધતિ (b) નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ
(c) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ (d) આ બધા જ
- (4) ઉત્પાદન અને વેચાણના બે જુદા જુદા જથ્થાએ ફાળામાં થતા વધારાને કારણે _____.
(a) તે જ પ્રમાણમાં ચલિત ખર્ચ વધે છે.
(b) તે જ પ્રમાણમાં સ્થિર ખર્ચ વધે છે.
(c) તે જ પ્રમાણમાં ચોખ્ખો નફો વધે છે.
(d) તે જ પ્રમાણમાં ચલિત ખર્ચ, સ્થિર ખર્ચ અને ચોખ્ખો નફો વધે છે.
- (5) જ્યારે માલસામાન મર્યાદિત કરતું પરીબળ હોય ત્યારે વસ્તુની નફાકારકતા _____ ને આધારે નક્કી કરવામાં આવે છે.
(a) એકમદીઠ ફાળો (b) કિલોદીઠ ફાળો
(c) મજૂર કલાકદીઠ ફાળો (d) એકમદીઠ નફો
- (6) ધંધાના પ્રશ્નો હલ કરવા માટે સુરેખ આયોજન _____ નું સાધન છે.
(a) ક્રિયાત્મક સંશોધન (b) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ
(c) પર્ટ અને સી.પી.એમ. (d) પડતર હિસાબી પદ્ધતિ
- (7) સુરેખ આયોજનમાં _____ મહત્ત્વનું પરીબળ છે.
(a) અવરોધકો (b) પડતર
(c) ફાળો (d) આ બધા જ
- (8) _____ ખ્યાલ શૂન્ય માલસામગ્રીનું સૂચન કરે છે.
(a) જરૂર સમયે જ ખરીદી (b) જીવન ચક્ર પડતર પદ્ધતિ
(c) લક્ષ્ય પડતર પદ્ધતિ (d) એ.બી.સી. વિશ્લેષણ
- (9) _____ માં વસ્તુની ડિઝાઈનમાં ફેરફાર કરીને પડતર બેસાડવામાં આવે છે.
(a) જરૂર સમયે જ ખરીદી (b) જીવન ચક્ર પડતર પદ્ધતિ
(c) લક્ષ્ય પડતર પદ્ધતિ (d) વધતી પડતર પદ્ધતિ

ZV-101

May-2014

M.Com. Sem.-II**412-EE : Cost Accounting – 2****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. A firm manufactures a product. Information regarding production of the product is as under :

Production Capacity	:	25000 units
Selling price per unit	:	₹ 25
Direct material per unit	:	₹ 3
Productive wages per unit	:	₹ 2
Other variable expenses per unit	:	₹ 1.25
Fixed Cost	:	₹ 75,000 per annum upto capacity utilization of 50%
		₹ 90,000 per annum above capacity utilization of 50% and up to 80%
		₹ 1,05,000 per annum on capacity utilization above 80%

Calculation :

- Break Even Sales
- Profit at capacity utilization of 40%, 75% and 90%
- Sales of earn profit of ₹ 45,000
- Margin of safety at capacity utilization of 60%
- If selling price is reduced to ₹ 22.5 per unit, sales can be achieved at 18,750 units, is it advisable to reduce the selling price if current sales is 17500 units at selling price of ₹ 25 per unit ?
- Is it advisable to incur advertisement expenses of ₹ 12,500 instead of reducing selling price and achieve sales of 18750 units ?

OR

Magic Ltd. manufactures a single product "Bush". The following figures relate to "Bush" for a one year period.

Activity level	50%	100%
Sales and production (units)	400	800
Sales value (₹)	8,00,000	16,00,000
Variable expenses (₹) (Production cost)	3,20,000	6,40,000
Fixed expenses (₹) (production cost)	1,60,000	1,60,000
Variable expenses (₹) (Selling and Administration cost)	1,60,000	3,20,000
Fixed expenses (₹) (Selling & Administration cost)	2,40,000	2,40,000

The normal level of activity for the year is 800 units. Fixed costs are incurred evenly throughout the year and actual fixed costs are the same as budgeted. There were no stocks of "Bush" at the beginning of the year. In the first quarter 220 units were produced and 160 units were sold. Answer following questions.

- What would be the fixed production costs absorbed by "Bush" if Absorption costing is used ?
- What should be the under/over recovery of overhead during the period given.
- What would be the profit under absorption costing ?
- What would be the profit under marginal costing ?
- Why is there a difference between the profits under both the methods ?

2. Nisan Ltd. produces three products x, y and z from the same type of raw materials. The supply of raw material is the limiting factor. Details about the production are as follows : 14

Particulars	X	Y	Z
Production capacity (units)	8,000	10,000	6,000
Selling price per unit (₹)	250	200	300
P/V Ratio	20%	25%	30%
% of raw materials in total variable costs	42%	60%	60%

The annual fixed overheads are ₹ 6,40,000.

Price per kg of raw materials is ₹ 6

The maximum supply of raw material available is 288000 kgs. per annum.

Determine the optimum production mix for the maximum profit and find the estimated profit of the production-mix so determined.

OR

A manufacturer produces two products A and B. Contribution earned from product A ₹ 30 per unit and from B product, ₹ 40 per unit. The manufacturer wishes to establish the monthly production plan which would maximize profit.

Production data are as follows :

Particulars	A	B	Total availability per month
Machine hours	4 hour per unit	2 hour per unit	400 hours
Labour hours	4 hour per unit	6 hour per unit	720 hours
Material (kg)	1 hour per unit	1 hour per unit	160 kgs

Maximum sales of product A 80 units and that of product B 40 units is possible per month.

Find the solution by Graphical method of linear programming.

3. (a) Distinguish between marginal costing and Differential costing.

7

OR

Cost of a machine is ₹ 36,000. Estimated life 10 years A special order is received which would require the use of machine for two months. Current net realizable value of machine is ₹ 8,000, if it is used for the job its value is expected to fall to ₹ 7,000. The net book value of the machine is ₹ 20,000. Current maintenance cost is ₹ 200 per month. With the use for the job, maintenance cost would increase to ₹ 250 per month. What would be the relevant cost ?

- (b) Discuss two factors affecting make or buy decision.

4

OR

Details of a company is as under :

	₹
Sales at 60% capacity (8000 units × ₹ 4)	32,000
Less – Variable cost per unit ₹ 2.50	20,000
Fixed Cost	12,000
Profit	00

There are three different opinions regarding present situation.

- The director believes that the operations be suspended until the market conditions improve.
- The sales manager suggests that the selling price has to be reduced, even to maintain the present sales level.
- The General Manager stated that minimum ₹ 3,000 of fixed cost has to be incurred even if operations are suspended.

What decision should the management take, if operations are continued, sales may decline to 6500 units ?

- (c) Answer any one :

3

- State any three factors affecting temporary shut-down decision.
- State any three points to be considered while taken decision of replacement of Equipment.

4. Write short note on any one :

14

- Just-In-Time
- Life Cycle Costing
- Target Costing

5. Select the best alternative from alternatives given for each question : (any seven) 14
- (1) _____ differentiates costs into fixed costs and variable costs.
- (a) Differential costing   (b) Absorption costing
(c) Marginal costing   (d) Profit volume ratio
- (2) Under _____ fixed manufacturing overheads are also considered for valuation of closing stock.
- (a) Marginal costing   (b) Absorption costing
(c) Relevant costing   (d) Cost-volume profit analysis
- (3) Cost – Volume – Profit analysis is the technique of _____ accounting.
- (a) Cost   (b) Financial
(c) Management   (d) All of these
- (4) Increase in contribution at two different levels of production and sales results into _____.
- (a) Same increase in variable cost
(b) Same increase in fixed cost
(c) Same increase in net profit
(d) Same increase in variable cost, fixed cost and net profit
- (5) Profitability of a product is decided on the basis of _____ when material is a limiting factor.
- (a) Contribution per unit   (b) Contribution per kg
(c) Contribution per labour hour   (d) Net profit per unit
- (6) Linear Programming is the technique of _____ for solving business problems
- (a) Operations Research   (b) PERT and CPM
(c) Marginal Costing   (d) Cost Accounting
- (7) _____ is the important factor in Linear Programming.
- (a) Constraints   (b) Cost
(c) Contribution   (d) All of these
- (8) _____ approach ensures zero inventory.
- (a) Just-in-time   (b) Life cycle costing
(c) Target costing   (d) ABC analysis
- (9) Under _____ cost is set by changing product design.
- (a) Just-in-time   (b) Life cycle costing
(c) Target costing   (d) Incremental costing